

Nechat věci, ať zrají...

Na žádném seznamu hříchů ji nenajdete, i když má někdy schopnost napáchat slušnou spoušť v našem životě. Dokáže nastolit dusnou atmosféru v našich rodinách, obrátit vniveč úsilí vynaložené na uskutečnění nějakého dobrého díla, podlomit důvěru v našeho Pána – je to naše „netrpělivost“.

Někdy se říká, že tato lidská vlastnost je typickým znakem současné doby. Podle míry obliby hesla „zítra už bude pozdě“ je to nejspíš pravda, ale nezapomeňme, že už zhruba před sto lety napsal pražský židovský spisovatel Franz Kafka: „Jsou dva hlavní lidské hříchy, od nichž se odvozují ostatní: netrpělivost

a lhostejnost. Pro netrpělivost byli lidé vyhnáni z ráje, pro lhostejnost se do něho nevrátil.“ Podle Kafkova názoru je tedy nedostatek trpělivosti neodmyslitelnou součástí lidské přirozenosti stejně jako příčinou ztráty rajského domova.

Nevíme, do jaké míry Franz Kafka znal katolickou teologii, avšak je zajímavé, že jeho postřeh koresponduje například s tím, jak první stránky Geneze interpretovali už někteří autoři z dob raného křesťanství. Podle jejich výkladu platil Hospodinův zákaz jíst ze stromu poznání pouze dočasně, tedy do chvíle, než první lidé dostatečně nedospějí na to, aby toto poznání byli schopni přijmout. Avšak právě jejich netrpělivost Hospodinův původní plán zhatila – jako malé nerozumné děti chtěli okusit plody poznání hned a teď.

Netrpělivostí se ve větší či menší míře vyznačuje každý z nás. Ano, trpělivost leckdy ztrácíme s našimi dětmi, manžely, manželkami, lidmi v práci, šéfy, kazateli, ale i se sebou samými. Třeba tehdy, když zčista jasna zjišťujeme, že naše ctnosti, schopnosti a talenty ne-

jsou tak skvělé, jak jsme si dlouho namlouvali nebo jak nás o tom přesvědčovali naši rodiče a přátelé.

Příchod Páně je blízko

Netrpělivost ostatně provází rovněž náš duchovní život, i když právě to je oblast, kde je důležité nechat věci postupně uzrávat a nic zbytečně neuspěchat. Ale my chceme být okamžitě, bez větší námahy, dokonali, svatí, vždy ochotní k modlitbě, mít skvělé mystické zážitky, mít Pána Boha takřka na dosah ruky. Jenže co když to takhle nefunguje? Máme složit ruce do klína a propadnout lhostejnosti? Rozhodně se v takových chvílích nemáme nechat odradit neúspěchem, propadat beznaději, nýbrž veškerou naději upnout k Hospodinu, ve všem se na něj spolehnout – to je v takových chvílích důležité. Sv. Terezie z Ávilky v jedné své krásné básni napsala: „Ať tě nic nezneklidňuje, ať ti nic nenahání strach. / Všechno pomíjí. Bůh se nemění. / Trpělivostí se dosáhne všeho. / Kdo má Boha, tomu nic nechybí. Bůh sám stačí.“

Na druhou stranu netrpělivost nemusíme vnímat pouze negativně, může mít i kladné stránky. Stačí si připomenout známý – byť našemu tématu nepatrně přizpůsobený – Augustinův výrok: „Netrpělivé je naše srdce, dokud nespočine v Tobě...“ (Vyznání). A jak v rozhovoru konstatuje psycholožka Pavla Koucká: „Netrpělivost nás může uchránit od toho, abychom ztratili čas zbytečnými. Dokáže nás efektivně směřovat k cíli.“

Obojí platí i pro náš život v víry. A právě o to jde: při našem hledání Boha navzdory všem našim nezdarům, klopytání a vlastním limitům neustrnout, naslouchat touhám našeho srdce, stát se věčnými poutníky na cestě k věčnosti. Jinak hrozí, že ztratíme směr, sejdem se cesty, uzavřeme se do nějaké své bubliny.

Kéž jsou pro nás tedy inspirací a povzbuzením pro letošní advent slova z listu apoštola Jakuba: „I vy tedy trpělivě čkejte, posilněte své srdce, vždyť příchod Páně je blízko...“ (5,8).

JAROSLAV ŠUBRT

Nemusíme být vždy první a nejlepší

„Netrpělivost je stresující, navozuje nepříjemný stav nervozity a frustrace, říká v rozhovoru psycholožka Pavla Koucká.

Snímek Jan Majer / psychologie.cz

O tom, jak netrpělivost a vnitřní neklid, touha mít všechno hned a teď, poznamenávají náš život, hovoříme s psycholožkou a terapeutkou PAVLOU KOUCKOU.

Žijeme v hektické době, nedokážeme na nic čekat, chceme mít všechno hned a teď – zážitky, věci, úspěch. Z čeho tahle naše věčná netrpělivost pramení?

Sám jste tuto dobu nazval hektickou, což už samo o sobě něco vypovídá. Naše společnost je komerční: jde v ní o zisk, o jeho maximalizaci. To vás nutí být rychlý, první, nejlepší, dobře zapůsobit. Nutí vás to, abyste byl výkonný, neztrácel čas a využil všechny možnosti, které se vám nabízejí. A pak vás to taky vede k tomu, abyste manipuloval – třeba prostřednictvím reklamy – svým okolím, aby o vaše výrobky či služby jevil zájem. A samozřejmě všichni máme své blízké a ti také přicházejí s nějakými požadavky. Spolužáci mají tenhle telefon, já ho chci taky. Proč ho nemám? No tak vydělej víc peněz. Takže to na nás působí i skrze naše nejbližší.

Často si nevíme rady právě s netrpělivostí našich dětí. Jak na jejich projevy reagovat?

Trpělivě. Netrpělivost je stresující, navozuje nepříjemný stav nervozity a frustrace. Něco

chci a chci to hned, ale ještě to nemám. Měli bychom děti učit tuto frustraci snášet: když něco nemám, můžu to přijmout, můžu s tím nějak pracovat. Nemusím si to hned vykřičet, vyplakat nebo vyvztekat, ale můžu se k tomu postavit dospělejší způsobem. Můžu si počkat, můžu přemýšlet, jak toho dosáhnout, můžu o tom jednat, můžu se na to těšit. Už jenom to, že já sama pro to aktivně můžu něco dělat, mi dává dobrý pocit, že se nějak podílím na tvorbě vlastního života. A to, že se na něco těším, vytváří příjemný pocit. Každý ví, jak dětem září oči, když se těší na Vánoce. Třeba že dostanou kolo – a už se vidí, jak na něm budou jezdit, až přijde jaro.

A co když se – a to se týká spíš nás, dospělých – už moc na nic netěšíme?

Tak to je špatně. Vzpomínám si na takové svoje dětské poznání, že život je fajn, když se máme na co těšit. A v dospělosti máme oproti dětství výhodu větší svobody: můžeme si volit, s kým a kde budeme žít, jakou činností svůj život naplníme, můžeme vzít svůj život do vlastních rukou. A také můžeme spět k moudrosti, jež přináší i radost z maličkostí. Vždyť já se můžu těšit třeba na ranní kávu, na to až se podívám z okna a uvidím mraky, můžu se těšit na návštěvu známých a na spoustu dalších drobností.

O co všechno se v životě připravujeme, když nedokážeme čekat, až věci uzrají?

Rozhodně se připravujeme o klid a vnitřní po-

hodu. Také se o hodně připravujeme v mezilidských vztazích, protože těžko si ten druhý bude myslet, že nám na něm záleží, když ho například nenecháme ani dopít čaj, nevyslechne, co se mu přihodilo, a honem rychle ho někam ženeme. A když si pak myslí, že nám na něm nezáleží, je z toho smutný, zklamáný, začne se od nás odtahovat a my o ten vztah přicházíme. Přicházíme současně o zkušenost a plody našeho zrání, protože spousta věcí v našem životě musí opravdu nejprve uzrát. Když utrhneme nezralé jablíčko, nebude mít takovou chuť, jako když ho necháme na sluníčku až do jeho přirozené zralosti. Stejně potřebují zrát i naše těla, naše duše, naše vztahy. Když dnes vlivem životního prostředí znečištěného endokrinními disruptory (chemické látky ovlivňující hormonální systém – pozn. red.) přicházejí děti po fyzické stránce do puberty dřív než v minulosti, jejich rozum na to ještě není připravený. Nebo když se rychle ženeme do postele či k oltáři s novou známostí a nenecháme vztah uzrát, můžeme si místo radosti zadělat na spoustu starostí.

Nemá netrpělivost za jistých okolností i některé kladné stránky?

Má. Netrpělivost nás může uchránit od toho, abychom ztratili čas zbytečnými. Dokáže nás efektivně směřovat k cíli. Stejně jako se spoustou vlastností v naší psychické výbavě, také s trpělivostí to není tak, že jsme buď trpěliví, nebo netrpěliví – je to určitá škála, jakási

Gaussova křivka. Podle ní by se většina lidí měla nacházet ve středu, i když v naší společnosti asi víc tendujeme k netrpělivosti. To ale neznamená, že druhý extrém je optimum. Extrémně trpělivý člověk v nějakém smyslu trpí, což je ostatně obsaženo i v samotném základu tohoto slova. Jsem-li trpělivá, jsem schopná v klidu počkat, ale někdy taky snášet něco, co není dobré snášet. Příklad: v práci vás šikanuje šéf a vy jen trpělivě čekáte, neboť ho prý mají časem vyměnit, ale možná by bylo lepší to nesnášet a z té práce odejít.

V minulosti ženy, které trpěly domácí násilí, okolí často nabádalo, že by to měly přetřpět...

Přesně tak. Kdysi za mnou přišla jedna věřící paní, její manžel se k ní choval strašně, a ona se ptala: „Co po mně Bůh chce, co mám ještě vytrpět, jak dlouho to mám ještě snášet?“ Říkala jsem jí: „Vůbec nevím, co po vás Bůh chce, ale tohle je hrozné, nedůstojné, vidí to děti. Lepší by bylo z takového vztahu vystoupit, nechat si to líbit.“

Co byste poradila, abychom si adventní dobu nepokazili projevy zraňující netrpělivosti vůči nejbližšímu okolí právě kvůli touze mít na Vánoce všechno úplně dokonalé?

My se často před Vánoci dostáváme do určitého napětí. Jednak chceme mít klid a pohodu se svými nejbližšími, ale také chceme mít uklizeno, navařeno, napečeno, připraveno. Můžeme si to však naplánovat: zařídít to s určitým předstihem a také si nechat pomoci. Spousta žen si to dělá těžké přesvědčením, že to musí urvat samy, ale na tom se dá pracovat, učit se říct si o pomoc. A pak je dobré si uspořádat hodnoty. Říct si, na čem nám víc záleží: jestli je to pohoda s blízkými, nebo úklid – a upřednostnit tu hodnotu, která je pro nás důležitější. (jš)

Modlitba o trpělivost

Náš život je pomíjivý, a tak nás přepadá netrpělivost. Odhazujeme, co nepřichází dost rychle. Ale ty jsi věčný a máš čas... My chceme mít všechno najednou, protože nevíme, jestli se dožijeme rána. Ale ty překonáš svou vůli pomíjivost a tisíc let je pro tebe jako den... My jsme pošetilí a neznáme zákon věcí, chceme uskutečňovat, pro co ještě nenastala správná hodina, moci přivést sem, co patří jinam. Ty prohlédáš všechno. Máš v sobě všechnu možnost a přitom jsi jednoduchý a jednotný. Ty jsi moudrý a raduješ se, když se všechno děje podle svého řádu... My jsme hříšníci, plní vzpoury a neposlušnosti. Nemáme trpělivost s ostatními, protože v nich nenávidíme vlastní zlo, s nímž se neumíme vypořádat. Ty jsi svatý a čistý. Můžeš vidět zlo a chtít dobro. Můžeš čekat a poskytovat lhtu. Můžeš klíčov zrna vyzvednout z hrozící hniloby a dát mu růst. Máš pokoj nekonečného naplnění. Tak buď s námi trpěliví!

ROMANO GUARDINI